

شاہ حسین دیاں علامتاں وچ مہنتیاں دیاں کئی مہنتیاں بین
دیواکرو۔

۱۔ تعریف

شاہ حسین نوں پنجابی ادب وچ ایس وقت توں ولایت
حاصل دے نہ آپ نے مہنتوں پہلاں اپنی مہنتوں وچ علامتاں دا
واستاؤ لیتا اے ایہہ علامتاں پنجابی مہنتوں وچ اک نواں تہ سونپنا
قریبیہ میں جس نے اوہناں دے سلام وچ سواد پیدا کر دتا۔ ایس لئی
اوہناں مہنتوں توں بیا ایہ مہنتوں دے اپنے سلام وچ علامت لکھیا توں
کم بیا اے۔ شاہ حسین ذات دے جوالیہیں تے اہہ پیدا نہیں دے سکل
تو جانڈے سن تے ایس لئی اوہناں دی مہنتوں وچ زیادہ علامتاں
ایس جہت دے اکر لکھ دین۔ شاہ حسین نے مہنتوں دے مہنتوں دیاں
علامتاں دا وادتاؤ لیتا اے تے یہ علامت اپنا وادتاؤ لکھ دیا اے
مثال دے طور تے اوہناں نے جہت دی علامت انسانیت جہت لئی اے
پنج بونیاں دی علامت پنج نمازاں لئی اے، داج دی علامت آخرت
دے اعمال لئی اے، مسرت تے ننان دی علامت حساب کتاب کرنوں
فرشتیاں لئی اے، بیگانی دنیا لئی اے، مورچے دی علامت اٹلی دنیا
لئی تے مرطادہ دی علامت موت دے بارے لئی دروہی اے۔

۲۔ شاہ حسین دیوراں دا مختصر جیہا تعارف

بابا فرید نے بعدوں پنجابی ادب دے دے دے
دڑھے شاعر بین جہنتیاں تے صوفیانہ مہنتیاں تے علامتاں نظام
نال ایس زبان نوں رونق بخشی اے۔ آپ دا اصل ناں عقلمیں تے
والد اناں عثمان سی آپ ۱۵۳۹ء نوں لیور وچ جمے مڈھل تعلیم
لیور دی مہنت دے امام ابوالمہدی دیوراں کولوں حاصل ہیتی تے غیر
حضرت سکول دی مہنت لکھ کے سلسلہ قادریہ وچ شامل ہوئے
شاہ حسین نے ۱۵۹۹ء وچ رب دا وصال بابا اوہناں دا مزار
ماہیان پورہ لیور وچ اے۔

و۔ شاہ حسینؑ دی شاعری وچ علامتوں دا رنگ

ا رب بار کھ بیان کردے میں نہ جدوں لفظ
 ایہی اعلیٰ معنیوں دی تھاں مجازی معنیوں وچ در تیا ہاے ت
 اہ علامت بن جاندا اے۔ شاعری وچ جے کوئی گل کلم کھ لکیتی جاے
 ت اہ سیما بن جاندی اے تے ایہا حسن گوا دیندی اے
 تے جدوں اہ گل کھ لکھی اے تے وچ بیان لکیتی جاندی
 اے تے اوہی وچ کھ بیدا ہو جاندی اے۔ بڑھن والا
 اوس گل توں سمجھن دی کوشش کرا اے تے جدوں اہ علامت
 دی کھنڈی کھول لیندا اے تے علامت دے اوہی زلی گل
 توں سمجھ لیندا اے تے اوس توں خوشی دا احساس ہوندا اے۔
 صوفی بزرگ لوگ اپنی شاعری وچ غیر معذب
 الفاظ نہیں استعمال کردے ایس دی بجائے اہ اشاریاں وچ
 کھل کر دے میں شاہ حسینؑ نے وی زیادہ تر کھریلوں عاموں دیاں
 علامتاں دا ارتقا کیتا اے۔

۱۔ تانے تے بانے دی علامت تال فلسفہ وحدت

الوجود دے رنگ دی طعاسی

النسان صی اپنی ذات اہ شہنہ اے جس
 دے وچ انسان ایہا علس و پلہدا اے۔ انسان ایہی اندر بھاتی
 وارے تے اوس توں رب دی ذات دا زخارہ ہوندا اے۔
 قرآن پاک وچ وی اے کھالی دیندا اے۔ بندے دا دل سریش
 الہی اے۔ انسان دے لولہ لولہ وچ رب دی ذات دا اشارہ
 ملدا اے۔ قرآن وچ ایس چیز دی گواہی دیندا اے۔

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

ترجمہ ”اللہ آسمانوں اور زمینوں کا نور ہے“
(السورہ: 24)

ایک پورے حکمہ اشارہ ہے

وَفِي النُّفُوسِ أَفْلا تَبْصُرُونَ

”اور تو اڑھیاں جاناں وچ (نشانیں نہیں)، تے کی نشانی
نہیں ویکھدے؟“

(الذکیت: ۱۷)

شاہ حسین وی فرماتے ہیں کہ رب نانا بنے دی طرح دیکھا لسیا
ہے۔

ربا میرے حال دا محسوس توں
اندھ توں باہر توں لوم روم وچ توں
توں لہیں تانا توں میں بانا سمجھو کجھو میرے توں
کے حسین فقیر سائیں دا میں نائیں سمجھو توں

۲۔ اندھیری رات نال مرشد توں بغیر زندگی
داموازنہ

حامل مرشد دی لوڑ پیر انسان دی ضرورت ہے رات
مرشد انسان توں سیدھے راہ دی وکھائی دیندا ہے۔
حدیث یاب ہے

”جسدا کوئی پیر نہیں اور اوئی دین نہیں“

پیر منور الایعظم دافغان ہے

پیر الفکر بیعت توں مرہادہ کئے دی موت

مرہادہ

شاہ حسین غرغز سے نہیں

سے حسین دے بہتو بانہ اسنادی مہیو لہر عاں مچھوے اڑیا
رات اندھیری مہ بدل کنیاں مہ باہیو وکیراں مشکی بیجاں

۳۰۔ پیرتے را نچھا دے ذریعے عشق حقیقی دا پیغام

شاہ حسین نے خود نول پیرتے رب دی ذات
نول را نچھا قرار دے کہ ایہہ گل سمجھاوون دی کوشش ہئی ہے
کہ جد رب نال عشق بیوے تے نول بیوہ جھنگا نہیں لگدا
ہکارا فاسرفا رب دی ذات دا جانو بیوڈا اہے عین اللہ نول
نچھا نڈاوی نہیں

شاہ حسین پیرتے اویدی عاں دی ننگو بیان کردے ہیں

پیرے ← نئی عاں کھیریاں دی گل نہ آوے

ہا نچھن میرا میں را نچھن دی

کھیریاں نول کوڈی جھاں

عاں ← لوں جائے پیر علی

پیرے دا ڈر چاہ

پیرے ← لیے حسین فقیر سائیں دا

جا نڈا رہ آپ

۴۰۔ سوچی کے راہ نال عشق دے مشکی راہ

دا بیان

لہجہ دی صفائی تے باطن دے جانن لئی ضروری

۱۔ ۲ عاشق دا عشق نکھرا بیوے۔ عاشق بیونا سوکھا نہیں

ایہا آسما دانا بیوڈا اے تے اے راہ بہت اوکھی اے۔ عاشق

دنیا دے خالقون نہیں منڈا تے اپنے عشق لئی لاک نوری راہ

لبدا اے۔

بقول انگریزی شاعر چاسٹر
”عشق آجوں سمجھ توں وڈا قاتل اے“

شاہ حسین عشق توں سوئی دے راہ نال دلا نون سوئی

کلیڈے نیشن

عاشق بیوین تان عشق ماویں

راہ سوئی دانہ دھانہ سوویں تان جاویں

باہر باب اندر آلودہ کیا شیخ کیاویں

۵. شاہ حسین دیاں دریاں بھو ملا متاں

دھرنے توں مراد انسان حیاتی: شاہ حسین نے چرنے توں انسانی
جسم آویا۔ دیوتاں توں لے کے چرنہ سن تک، سوتر ایرمن
توں کھڑی آتے پیر اتن تک، لوہے گل توں امیٹاں نے انسانی
حیاتی قرار دتا

مور کسے تان پتہ جلا اے کہ چرنے دا پیر پرزہ انسانی جسم دے
کسے نہ کسے اٹک دالی لوہا اے تے چرنے نال تعلق رهن وایاں
جو جیاں شہولیں وی کسے نہ کسے خلافت دے طور تے ظاہر سونداں
نیشن۔

بقول حسین شہاد

”عسین نے چرخے دی بیعتی آتے فلمنہ کھا دنا اے

تے حسین دے قسوف دی عمارت چرخے دیاں مٹیاں آتے

ظہوتی اے“

نہ چرخہ لوہے ساہیں ساہیں بائڑ لوہے توں

کیے حسین فقیر ساہیں دا فیل ناہیں سبھ توں

یونہاں دی علاقت ؛ اونہاں نے یونہاں توں نمازاں نال نشیہ دتی
 اے بیج یونہاں توں مراد بیج نمازاں نے عدت یونہاں توں مراد
 ست نمازاں جسدے بیج بیج فریضے تہ دو اشراق نے تہیہ نہیں
 ترغین دی علاقت داورتاؤ ایس دینا لئی لبتا اے جتھے رہے
 انسان نیک یا لبرے عمل کھاتا اے۔

یچھو توں مراد اعمال تاملہ اے جسدے بیج عمل دا اکتھا اندراج
 میوندا اے کھڈی دا مطلب قبر اے ایہڑن توں مراد شیخ یا ریبہ اے
 مس نشان توں مراد قبر و بیج حساب ایس وائے دو فریضے میں۔

۲. گھربلو زندی توں بالیور دیاں لیاں کجھ علاقتاں

علا لیرن، جھوڑا دینرہ توں نفس امارہ دی علاقت دے طور
 تے ورتیا لیا اے۔ شاہ حسین نے کجھ علاقتاں پنجاب دے پورے
 صحاح توں لیاں نہیں جیویں پہلے مسویراہ کنت، مغلای تے سالو
 وعینرہ۔

ایہناں ساراں علاقتاں توں ظاہر ہون لئی اوہناں اپنے آپ توں
 اے سوالاتی دی حیثیت نال اپنی مشاعرے بیج وازل لبتا اے۔
 اپنے سیکے توں مراد فانی دینا اے، سورج گھر اعلیٰ دینا
 اے جتھے انسان نے رخصت ہوکے جانا اے تے سڑو ایس نہیں
 اوتنا۔ مگر اے توں مراد موت دی گھڑی لے جتھے توں موہرہ
 نہیں موڑیا جا سکدا۔ ڈوبی توں مراد چتا زہ اے۔ سالو ساڑے لفظانی
 خواہیشتاں دی علاقت اے ایہہ وویٹی اپنے ویاہ تے دیندی سی تے
 مہاری حیاتی قبر اوس توں سنجال رکھدی اے

۳ سالو بیج بند اے تہ ۴ سالو بیج بند اے تہ

4۔ مُرادِ اُکلی

شاہ حسین نے درس لئی عباتی و جوں علاقہ

نظام وضع کیا ہے ادبیاں نے اپنے ذوالعقلماش دے پورے نظام

توں استانی زندگی آتے پیا کے نہ صرف مقصد و ج کا صیابی حاصل نہیں

اے سنگوں پنجابی زبان دے علاقہ نظام دی باقاعدہ ابتدائی ہے۔

شاہ حسین دیاں ورتیاں علاقیاں گنجلو ار نہیں جیناں تولا

بندھاں دے آن پڑھ لوک وہ سمجھ جاندے سی۔

آپ دے بولال دے ابتدا دیتا ہے جوں دا ڈھنگ ت

اعتراف کا صیابی پاون داراز گھیا ہے۔